

Přehledná stratigrafická tabulka permokarbonu kladensko-rakovnické pánve

Synoptic stratigraphic table of the Permo-Carboniferous of the Kladno-Rakovník Basin

MIROSLAV VÁNĚ

Central Bohemia, Permo-Carboniferous of the Kladno-Rakovník Basin

Pro potřeby regionální geologie byla zpracována přehledná tabulka permokarbonu kladensko-rakovnické pánve. Jejím účelem je podat přehled používaných stratigrafi-

kých termínů a jejich vzájemných vazeb, avšak nemá být návrhem nové stratigrafie. Její zpracování nebylo lehkým úkolem, neboť názory a představy zainteresovaných pra-

Stratigrafická tabulka permokarbonu kladensko-rakovnické pánve (zpracoval M. Váně 1997)

svrchní karbon (sřední) - Perm		svrchní karbon (sřední) - Perm		svrchní karbon (sřední) - Perm		svrchní karbon (sřední) - Perm	
svrchní karbon (sřední) - Perm	svrchní karbon (sřední) - Perm	svrchní karbon (sřední) - Perm	svrchní karbon (sřední) - Perm	svrchní karbon (sřední) - Perm	svrchní karbon (sřední) - Perm	svrchní karbon (sřední) - Perm	svrchní karbon (sřední) - Perm
westphal C	westphal D	stephan A	stephan B	stephan C	autun	lišské souvrství	lišské souvrství
s podní sedé souvrství	plzeňsko - kladenské souvrství	sp.červ.v.s.	sp.červ.v.s.	svrchní ředé souvrství	svrchní ředé souvrství	286 mil. let	286 mil. let
I. megacyklus	II. megacyklus	III. megacyklus	IV. megacyklus	V. megacyklus	VI. megacyklus	hiát	hiát
radnické vrstvy	svrchní radnické (lubenské) vrstvy	nýřanské vrstvy	nýřanské vrstvy	nýřanské vrstvy	nýřanské vrstvy	otrubské vrstvy	otrubské vrstvy
plzeňsko - kladenské souvrství	svrchní radnické (lubenské) vrstvy	hiát	hiát				
radnické vrstvy	spodní radnické vrstvy	spodní radnické vrstvy	spodní radnické vrstvy	spodní radnické vrstvy	spodní radnické vrstvy	308 mil. let	308 mil. let
						bimodální pískovce (místy na Podbořansku)	bimodální pískovce (místy na Podbořansku)
						klobucký obzor	klobucký obzor
						švartna kounovská sloj	švartna kounovská sloj
						mělnické sousloji v mšenské pánvi	mělnické sousloji v mšenské pánvi
						slouje a slojky nýřanských vrstev	slouje a slojky nýřanských vrstev
						mírošovské slepence a arkózové pískovce	mírošovské slepence a arkózové pískovce
						svrchní lubenské sloje	svrchní lubenské sloje
						svrchní vulkanogenní obzor hlavní černý tufit	svrchní vulkanogenní obzor hlavní černý tufit
						spodní lubenské sloje dolinská sloj	spodní lubenské sloje dolinská sloj
						střední vulkanogenní obzor žáruvzdorné lupky	střední vulkanogenní obzor žáruvzdorné lupky
						svrchní radnická (hlavní kladenská) sloj	svrchní radnická (hlavní kladenská) sloj
						spodní vulkanogenní obzor brouškový obzor	spodní vulkanogenní obzor brouškový obzor
						spodní radnická (základní kladenská) sloj	spodní radnická (základní kladenská) sloj

covské nebyly vždy shodné a jednotné. V řadě detailů přetrvávají i nyní nejasnosti a rozporu.

Výplň kladensko-rakovnické pánve je značně složitým komplexem sedimentů a vulkanogenních produktů faciálně proměnlivým, zejména v závislosti na paleoreliéfu, zdrojových oblastech sedimentárního materiálu a rozmístění vulkanických center. Jejich vzájemně složité vztahy lépe zobrazuje tabulka Havleny a Peška (1980). Jeví se určitá rozdílnost přístupů představitelů praktické báňské geologie a geologů vědeckých ústavů. Nedorešené je také stáří etap karbonského vulkanismu. Provedené výpočty absolutního stáří ryolitového komplexu na Teplicku nejsou vždy v souladu se zjištěnou skutečností. Horniny kyseleho vulkanismu jsou ve vrtech v Lounech (L.n.-1), Košťicích (Ko-1), ve Třtěnu (Tř-1) a na Peruci (Př-1) zřejmě jednočinného stáří a patrně časově korespondují s jejím stářím na Teplicku a u Opárna. Zvláště významný byl v tomto směru vrt Př-1, kde byly vulkanity přímo zastíženy me-

zi hlavní kladenskou a dolinskou slojí, tj. starý westphalu C. To je v rozporu s udávaným stářím „porfyrů“ ve vrtu Tř-1 u Třtěna 285 mil. let, což by zhruba odpovídalo hranici stephan-autun.

Dominávám se, že horniny paleoryolitového komplexu pokrývaly původně rozsáhlé území Teplicka, Českého středohorí a dálk k J Lounsko až k Peruci. Rozsáhlá denudace během karbonu způsobila jejich absenci zejména za s. okrajem pánve v Českém středohorí a poskytla velká kvanta sedimentárního materiálu ve vlastní pánvi. Dosud nebylo patřičně konstatováno a zdůrazněno časové i prostorové oddělení kyselého a bazického permokarbonického vulkanismu. Rozsáhlý metafyrový vulkanismus na Žatecku (kde zase chybí vulkanismus kyselý) je mnohem mladší, při hranici karbon-perm, možná dokonce jen permský.

Závěrem děkuji všem, kdo se zúčastnili diskuse při stavování tabulky, zvláště Dr. Holubovi, Dr. Opluštíloví, prof. Peškovi, Dr. Skočkovi, Dr. Táslerovi a Dr. Vachovi.

Havlíčkova 4138, 430 03 Chomutov

Žraločí fauna v sedimentech svrchní křídy na Lounsku

Shark fauna of Upper Cretaceous sediments in Louny area

VLASTISLAV VLAČIHA

(02-34 Bílina, 12-11 Žatec, 12-12 Louny)

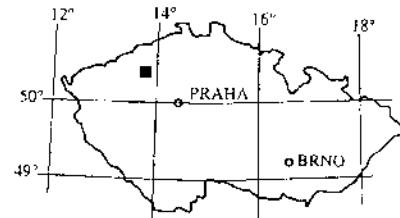
Bohemian Cretaceous Basin, Turonian, Coniacian, Elasmobranchii

Sedimentární formace svrchnokřídového stáří je na Lounsku vyvinuta od nejstarších hornin sladkovodního původu po mořské, jež přísluší bělohorskému, jizerskému, teplickému a březenskému souvrství. Region náleží ohárecké faciální oblasti české křídové pánve s převahou slínovců, vápnitých jílovců prachovců a pískovců. Vedle významných paleontologických nálezů taxonů bezobratlých mořských živočichů jsou, ač podstatně vzácnější, zjištovány také fosilizované zbytky zástupců žraločí fauny, zejména zubů.

Výzkum zastoupené žraločí fauny pokračoval na dalších lokalitách s celkovým stratigrafickým rozpětím spodní turon-spodní coniak. Jako nejcennější se ukázaly následující profily: Dubčany u Žatce a Lipenec u Loun (spodní turon), Lenešice, Oblík a Košťice (střední turon a báze svrchního turonu) a Březno u Loun (spodní coniak). V bělohorském a jizerském souvrství jsou nálezy žraločích zubů relativně vzácné. Početně nejvíce zastoupeny jsou při bázi svrchního turonu, kde tvoří i lokálně bohatší akumulace s dalšími drobnými typy fosilií, což úzce souvisí se existencí specifických faciálních poměrů na některých lokalitách – např. tzv. „koštické plošky“.

Následující přehled zjištěných taxonů je sestaven pro představu o jejich frekvenci ve sledované oblasti, vazbě na faciální poměry a stratigrafickou pozici lokalit. Nejprve jsou uváděny taxony nalézané ve vrstvách stratigraficky nižších.

Polyacrodus polyptychus (Reuss, 1845). Ojedinělý nález tohoto druhu pochází z vrstvy vápnitých prachovců spodnoturonského stáří v Lipenci u Loun. Jedná se o po-

prvé zjištěný výskyt taxonu v České křídové pánvi a ve vyšší stratigrafické pozici než odpovídá typové lokalitě ve Francii (cenoman).

Lamna sp. Rovněž vzácný nález v prachovcích bělohorského souvrství u Lipence. Ačkoliv se jedná o exemplář silně poškozený deformacemi při diagenezi sedimentu a problémově determinovatelný, je charakteristický extrémní délkou ve srovnání s jeho velikostí v průřezu.

Corax falcatus (Agassiz, 1843). Taxon patřící mezi středně frekventované v souvrstvích spodního až svrchního turonu. Byl nalézán v jemnozrnných glaukonitických pískovcích bělohorského souvrství v Dubčanech a ve slínovcích na bázi svrchního turonu v Lenešicích-cihelně.

Scapanorhynchus raphiodon (Agassiz, 1843). Jeden z nejčastěji nalézaných taxonů, zejména ve slínovcích kolmě báze svrchního turonu. Pravidelně se vyskytuje na lokalitách Košťice a Lenešice-Poustka.

Paramotodon angustidens (Reuss, 1845). Pravděpodobně nejfrekventovanější taxon středního a svrchního turonu i v širším regionu vůbec, včetně např. okolí Teplic a Lovosic. Nejčastěji byl nalézán opět ve slínovcích na lokalitách u Koštic, v okolí Lenešic a u statku Oblík.

Cretoxyrhina mantelli (Agassiz, 1843). Ačkoliv patří v jiných oblastech křídové pánve k hojnějším druhům, byla zde nalézána celkem vzácně ve slínovcích na bázi svrchního turonu u Koštic.